

V SKRBI ZA VAŠE ZDRAVJE

BENIGNA HIPERPLAZIJA PROSTATE

Bojan Tršinar

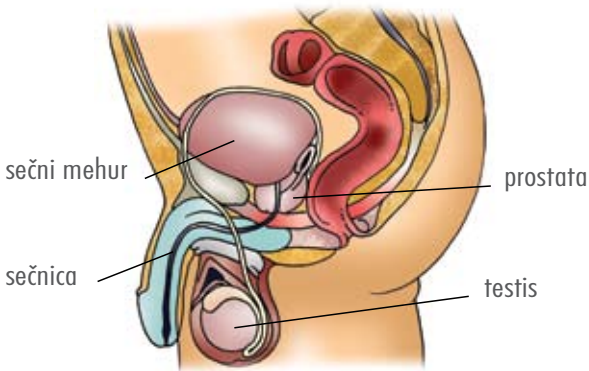

 KRKA

*Naša inovativnost in znanje
za učinkovite in varne
izdelke vrhunske kakovosti.*

Kaj je prostata?

Prostata je moška spolna žleza. Leži pod sečnim mehurjem, med sramno kostjo spredaj in danko zadaj. Ob rojstvu tehta nekaj gramov. V puberteti začne pod vplivom moških spolnih hormonov rasti, tako da doseže v starosti 20 let težo do 20 g in dolžino 3 do 4 cm. Skozi prostato poteka del sečnice, v katerega se stekata semenski izvodili. Sečnica je cev, po kateri se seč izloča iz sečnega mehurja.

Zakaj je prostata pomembna?

Njena vloga še ni povsem jasna. Znano je, da prostata skupaj s semenskimi mešički tvori večino semenske tekočine, v kateri semenčeca potujejo do ženskega jajčeca. Krčenje mišičnih vlaken prostate in semenskih mešičkov potisne med orgazmom semensko tekočino v sečnico.

Kaj je benigna hiperplazija prostate?

S staranjem prostata raste, kar strokovno imenujemo benigna hiperplazija prostate (BHP). To je ena od najpogostejših nerakavih (benignih) bolezni pri moškem, ki se običajno ne razvije v raka prostate, povzroča pa težave z odvajanjem seča. Moteče težave mokrenja zaradi BHP ima več kot tretjina moških, starejših od 65 let.

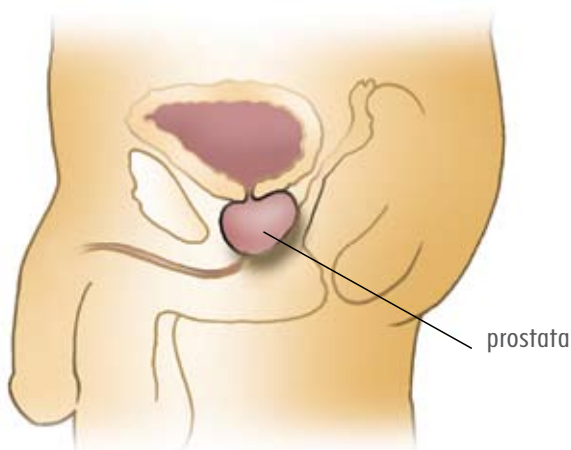
Kateri so vzroki za nastanek BHP?

BHP je ena od najpogostejših bolezni starajočega se moškega, vendar vzrokov za njen nastanek ne poznamo dovolj dobro. Glavni vzrok naj bi bilo zmanjševanje koncentracije moškega spolnega hormona testosterona, ki se pojavlja s starostjo. Med dejavnike tveganja za nastanek BHP štejemo genske dejavnike, raso, kajenje in debelost.

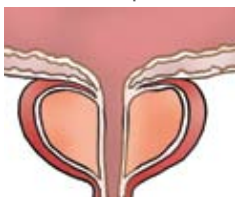

Kakšen je lahko potek nezdravljene BHP?

Povečana prostata počasi zožuje sečnico, zato seč vedno težje izteka iz sečnega mehurja. Mišica sečnega mehurja se temu sprva prilagodi tako, da se okrepi in odebeli, s čimer seč popolnoma iztisne iz mehurja. Curek seča postaja tanjši in slabotnejši. Poleg tega postane zadebeljena stena sečnega mehurja bolj razdražena, kar ponoči povzroča mokrenje. Podnevi pa postane mokrenje pogostejše. Sčasoma stena sečnega mehurja oslabi, tako da ni več zmožna iztisniti vsega seča iz mehurja. Seč sprva zastaja le v sečnem mehurju, sčasoma pa tudi v sečevodih in v ledvicah, kar lahko privede do resne okvare ledvic.

normalna prostata

povečana prostata

Kakšne težave lahko povzročča BHP?

Težave z mokrenjem zaradi BHP so najpogostejše in nastajajo največkrat počasi, postopoma in skoraj neopazno. Bolniki jih pripisujejo staranju, ne pa bolezni. V začetku opazijo predvsem, da se jim curek seča slabša in da morajo na vodo tudi ponoči (nokturija).

Ostale težave z mokrenjem, ki jih navajajo bolniki z BHP, so še:

- težave z začenjanjem mokrenja,
- prekinjajoč curek seča,
- občutek nepopolnega izpraznjevanja sečnega mehurja,
- občutek nujne potrebe po mokrenju,
- pogosto mokrenje,
- kapljanje seča po koncu mokrenja,
- dodatno napenjanje med mokrenjem ali
- nekontrolirano uhajanje seča.

Katere so še druge posledice nezdravljene BHP?

Nezdravljena BHP počasi napreduje in lahko povzroči različne hude zaplete, med katere štejemo predvsem krvavitev iz prostate, akutni ali kronični zastoj seča v mehurju, okužbo sečil, nastanek kamnov v sečnem mehurju ali okvaro ledvic. Zato je pomembno, da bolezen pravočasno odkrijemo in jo tudi ustrezno zdravimo.

Kako ugotavljamo BHP?

Kadar se pojavijo težave z mokrenjem, je nujno, da obiščete svojega zdravnika. Presodil bo, če je potreben pregled pri urologu, specialistu za sečila in moške spolne organe.

Obisk pri splošnem zdravniku

Zdravnik vas bo najprej vprašal o vaših zdravstvenih težavah, zlasti glede mokrenja.

Prosil vas bo, da boste izpolnili **Mednarodni vprašalnik za točkovno vrednotenje simptomov pri BHP**.

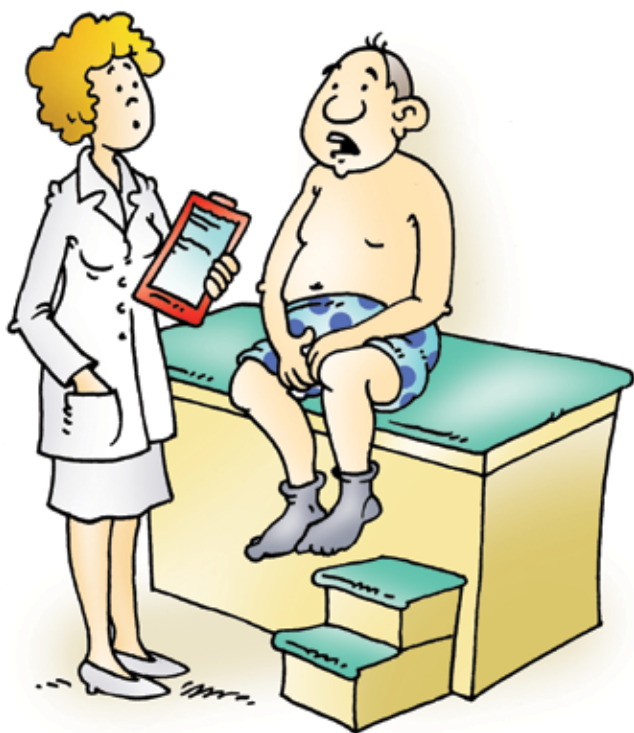
S pomočjo tega vprašalnika bo vaš zdravnik lahko ocenil, ali so vaši simptomi blagi (seštevek točk 0–7), zmerni (seštevek 8–19) ali hudi (seštevek 20–35). Poleg tega boste v drugem delu vprašalnika sami ocenili kakovost svojega življenja glede na težave. Ocena 0 pomeni, da ste zelo zadovoljni s kakovostjo življenja, 6 pa, da je kakovost vašega življenja zelo slaba.

Z **rektalnim pregledom** bo zdravnik otipal vašo prostato, ocenil bo njeno obliko, velikost, prožnost in morebitne bolezenske spremembe.

S **pregledom vašega seča** bo ugotovil morebitno prisotnost vnetja ali krvavitve iz sečil.

Odvzel vam bo kri za določitev vrednosti **kreatinina** in **za prostato specifičnega antigena (PSA)**. Kreatinin je beljakovina, ki se izloča le s sečem. Njegove povišane vrednosti nakazujejo ledvično okvaro. PSA je beljakovina, ki se tvori le v prostatičnih celicah in delno prehaja tudi v kri. Povišane vrednosti PSA v krvi (več kot 3 ng/ml) lahko pomenijo raka prostate.

Zdravnik vas bo po potrebi napotil tudi na **ultrazvok sečil** in **prostate**. S to preiskavo bo predvsem ugotovil, ali seč po končanem mokrenju zastaja v mehurju, in natančneje ocenil velikost vaše prostate.

Kdaj vas bo splošni zdravnik napotil k urologu?

K urologu vas bo napotil, če bodo simptomi hudi, če je bilo dosedanje zdravljenje neuspešno, ob sumljivem rektalnem pregledu prostate, ob okužbi ali krvavitvi iz sečil, pri povišanem PSA, pri večjem zastajanju seča ali pri kamnu v sečnem mehurju in pri povišanih vrednostih kreatinina.

Obisk pri urologu

Urolog vam bo izmeril **pretok seča**. To je neinvazivna preiskava, ki bo objektivno pokazala, kakšen je vaš največji in povprečni pretok seča na sekundo.

Pri povišanem PSA oziroma sumljivem rektalnem pregledu prostate vam bo urolog naredil **ultrazvok prostate** skozi danko (**TRUZ**) in sočasno še **punkcijo prostate**. Tako odvzeto tkivo prostate bo poslal na mikroskopski pregled, da bo na ta način izključil morebitno prisotnost rakavega tkiva.

Pri krvavitvah ali pri okužbi sečil, pri kamnu v sečnem mehurju in pred načrtovanim operacijskim posegom na prostati bo urolog največkrat opravil še **cistoskopijo**. S posebnim inštrumentom bo skozi sečno cev pregledal sečnico, ocenil velikost prostate in pregledal sečni mehur.

Če vzrok vaših težav z mokrenjem ne bo popolnoma jasen, se bo urolog odločil še za funkcionalne preiskave sečnega mehurja in sečnice. S posebnimi katetri bo izmeril še tlake v sečnem mehurju in v sečnici. Pogoste težave z mokrenjem imajo namreč bolniki, pri katerih je prišlo do okvare živčevja sečnega mehurja (na primer **sladkorni bolniki**). Pri teh ne zdravljenje ne operacija BHP ne bi izboljšala težav z mokrenjem.

Kako zdravimo bolnike z BHP?

- **Bolnike z blagimi težavami mokrenja** zaradi BHP opazujemo in redno kontroliramo. Priporočamo jim splošne preventivne ukrepe, ki izboljšajo mokrenje – omejitev pitja alkohola in prave kave, mrzlih in šumečih pijač, pa tudi omejitev uživanja začinjenih jedi in podobno. Priporočamo tudi pitje različnih naravnih napitkov.
- **Pri zmernih težavah mokrenja** vam bo vaš zdravnik svetoval zdravljenje z zdravili.
- **Pri hudih težavah mokrenja**, ki se ne izboljšajo z jemanjem zdravil, in v primerih, ko je BHP povzročila enega od zapletov (krvavitev ali okužbo sečil, kamne v sečnem mehurju, zastoje seča, ledvično okvaro), vam bo urolog predlagal operacijsko zdravljenje BHP. Najpogostejša operacija je transuretralna resekcija prostate (TURP), pri kateri delce odvečnega prostatičnega tkiva odstranimo skozi sečno cev s posebnimi inštrumenti in tako sprostimo sečnico.

Zdravljenje z zdravili

Na voljo sta dve vrsti zdravil za zdravljenje BHP.

- **Zaviralci alfaadrenergičnih receptorjev** s sproščanjem gladkih mišičnih vlaken na vratu sečnega mehurja in v prostati izboljšajo mokrenje. Od teh zdravil so pri nas na voljo tamsulozin, doksazosin in terazosin.
- **Zaviralci 5-alfa reduktaze** upočasnijo rast prostate, zmanjšajo njen volumen za 20 do 30 % in izboljšajo mokrenje. Iz te skupine sta znani dve zdravili: finasterid in dutasterid.

Za vrsto zdravila se bo zdravnik odločil, ko bo z ultrazvokom izmeril vašo prostato. Pri volumnu prostate pod 30 ml vam bo svetoval zaviralce alfaadrenergičnih receptorjev, pri večjem volumnu pa, vsaj na začetku zdravljenja, kombinacijo zaviralcev alfaadrenergičnih receptorjev in zaviralcev 5-alfa reduktaze.

Knjižice iz zbirke V skrbi za vaše zdravje so na voljo tudi na spletni strani www.krka.si/zdravje.

Več informacij o benigni hiperplaziji prostate dobite na spletni strani <http://www.ezdravje.com/si/secila/prostata/>.

V skrbi za vaše zdravje **Benigna hiperplazija prostate**

Avtor

Bojan Tršinar

Izdala

Krka, d. d., Novo mesto; Šmarješka cesta 6; 8501 Novo mesto

Nastalo v sodelovanju s

Kliničnim oddelkom za urologijo, Klinični center Ljubljana

Ilustracije

Bojan Sumrak

Tisk

Kočevski tisk, 2007

Naklada

50 000 izvodov

ISBN 978-961-6374-24-8

Publikacija je brezplačna.

V okviru določil zakona o avtorskih pravicah je to knjižico in njene dele brez pisnega dovoljenja izdajatelja in avtorja prepovedano razmnoževati, predelovati in javno objavljati.

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

616.65-007.61

TRŠINAR, Bojan

Benigna hiperplazija prostate / Bojan Tršinar ;
[ilustracije Bojan Sumrak]. – Novo mesto : Krka, 2007. –
(V skrbi za vaše zdravje)

ISBN 978-961-6374-24-8

233750272

Pravočasno odkrivanje in zdravljenje
benigne hiperplazije prostate
povečuje uspešnost zdravljenja.

Zmerne do hude simptome
benigne hiperplazije prostate
danes učinkovito zdravimo z zdravili.

Krka, d. d., Novo mesto
Šmarješka cesta 6
8501 Novo mesto
www.krka.si